

Zdarzają się sytuacje, w których rodziny osób uzależnionych od substancji psychotropowych lub środków odurzających podejmują decyzję, że dalsze wspólne zamieszkiwanie nie jest już możliwe i wyrzucają taką osobę z domu. Pobudki takich decyzji są bardzo zróżnicowane. Niejednokrotnie są podejmowane jako reakcja na bierność lub brak zgody na leczenie odwykowe. Motywacją może być także agresja osoby uzależnionej lub bezsilność jej otoczenia.

WYRZUCENIE OSOBY UZALEŻNIONEJ OD SUBSTANCJI PSYCHOTROPOWYCH LUB ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH Z DOMU – ASPEKTY PRAWNE

Katarzyna Syroka-Marczewska
Prawnik

Niniejszy artykuł będzie poświęcony wyłącznie aspektom prawnym decyzji związanych z wyrzuceniem osoby uzależnionej od substancji psychotropowych lub środków odurzających z domu, ich konsekwencjom oraz uwarunkowaniom ustawowym. Ocenę, czy taka decyzja jest właściwa z terapeutyczno-psychologicznego punktu widzenia i czy przyniesie lub przynosi oczekiwane rezultaty, pozostawiam specjalistom w tym zakresie.

Prawo własności – uwagi ogólne

Zgodnie z treścią art. 140 Kodeksu cywilnego¹ (dalej: kc), w granicach określonych przez ustawy i zasady współzycia społecznego właściciel może, z wyłączeniem innych osób, korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swego prawa, w szczególności może pobierać pożytki i inne dochody z rzeczy. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, wspomniany przepis określa granice uprawnień właściciela w sposób generalny, wskazując, że właścicielowi wolno czynić ze swoją rzeczą wszystko, co nie jest zabronione przez ustawy, zasady współzycia społecznego i co nie pozostaje w sprzeczności ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa².

Prawne aspekty postępowania eksmisyjnego

Rodzina, która chciałaby wyrzucić z domu osobę uzależnioną od narkotyków powinna podjąć kroki w kierunku postępowania eksmisyjnego. Przesłanki

eksmisji mogą być różne. Odnosząc analizę prawną do opisywanej tematyki, najczęściej podstawą powództwa będzie art. 13 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego³ (dalej: ustawa o ochronie praw lokatorów), który stanowi, że jeżeli lokator wykracza w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, czyniąc uciążliwym korzystanie z innych lokali w budynku, inny lokator lub właściciel innego lokalu w tym budynku może wytoczyć powództwo o rozwiązanie przez sąd stosunku prawnego uprawniającego do używania lokalu i nakazanie jego opróżnienia. Sąd w każdej sprawie powinien indywidualnie ocenić, czy zachowanie osoby uzależnionej od narkotyków rzeczywiście wykracza w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, czyniąc uciążliwym korzystanie z innych lokali w budynku. Ponadto współlokator może wytoczyć powództwo o nakazanie przez sąd eksmisji współlokatora tego samego lokalu, jeżeli ten swoim rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie. Mając powyższe na uwadze, należy podkreślić, że decyzja sądu o eksmisji wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego i weryfikacji twierdzeń powoda, czyli np. twierdzeń rodziny, że osoba uzależniona jest agresywna.

Przykład: Sądy biorą pod uwagę, czy dane zachowanie osoby, która ma zostać eksmitowana trwa od wielu lat i nie są to zdarzenia incydentalne, a próby zmiany tego zachowania są bezskuteczne⁴.

Przykład: Sądy weryfikują twierdzenia rodziny dotyczące m.in. stosowania przez osobę uzależnioną przemocy psychicznej, w tym werbalnej (przeklinanie, używanie obelżywych słów), a także przemocy fizycznej (czy w mieszkaniu dochodziło do rękoczynów, również w obecności świadków, czy miała miejsce interwencja policji itp.)⁵.

Ustawa o ochronie praw lokatorów wymaga zatem wykazania, iż naganne zachowanie współlokatora ma charakter rażący i uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie. Przez rażąco naganne postępowanie uniemożliwiające wspólne zamieszkiwanie należy rozumieć powtarzające się, o dużym nasileniu złej woli, zachowanie jednego z lokatorów⁶. W ocenie sądu złożenie wniosku o ubezwłasnowolnienie nie może być traktowane jako jedna z okoliczności mieszczących się w hipotezie „rażąco naganne postępowanie uniemożliwiającego wspólne zamieszkiwanie”⁷.

Reasumując, aby wyrzucić osobę uzależnioną z domu w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami prawa, rodzina powinna złożyć do sądu cywilnego pozew o eksmisję. Właściwy jest sąd dla miejsca zamieszkania pozwanego (pозwany, czyli osoba uzależniona). Jednocześnie należy podkreślić, że okoliczności danej sprawy będą decydujące, czy zostanie orzeczona eksmisja. Sam fakt uzależnienia od narkotyków nie będzie wystarczający. Jak już wspomniano, w tego rodzaju sprawach sąd będzie brał pod uwagę całokształt okoliczności.

Lokal socjalny

Jeżeli sąd podejmie wobec osoby uzależnionej decyzję nakazującą opróżnienie przez nią lokalu, nie oznacza to automatycznie tzw. eksmisji na bruk. Sąd może orzec wówczas o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego bądź o braku takiego uprawnienia wobec osób, których nakaz dotyczy. Sąd nie może orzec o braku uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego wobec następujących podmiotów: 1) kobiety w ciąży, 2) małoletniego, niepełnosprawnego w rozumieniu przepisów ustawy o pomocy społecznej⁸ lub ubezwłasnowolnionego oraz sprawującego nad taką osobą opiekę i wspólnie z nią zamieszkałą, 3) obłożnie chorych, 4) emerytów i rencistów spełniających kryteria do otrzymania świadczenia z pomocy społecznej, 5) osoby posiadającej status bezrobotnego⁹, 6) osoby spełniającej przesłanki określone przez radę gminy w drodze uchwały – chyba że osoby te mogą zamieszkać w innym lokalu niż dotychczas używany.

Ponadto, orzekając o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego, sąd nakazuje wstrzymanie wykonania opróżnienia lokalu do czasu złożenia przez gminę oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego.

Reasumując, osoba uzależniona od narkotyków, wobec której zakończyło się postępowanie eksmisyjne, ma prawo w określonych sytuacjach, np. posiadając status bezrobotnego, do otrzymania lokalu socjalnego.

Jeśli sąd w wyroku eksmisyjnym nie przyznał prawa do lokalu socjalnego osobie, wobec której orzeczono eksmisję, gmina wskazuje jej pomieszczenie tymczasowe, chyba że osoba eksmitowana samodzielnie znalazła takie pomieszczenie bądź też zostało jej ono wskazane przez właściciela lokalu, który musi opuścić.

Przykład: Wyroków sądowych nakazujących opróżnienie lokalu nie wykonuje się w okresie od 1 listopada do 31 marca roku następnego włącznie, jeżeli osobie eksmitowanej nie wskazano lokalu, do którego ma nastąpić przekwaterowanie.

Obowiązek alimentacyjny

Osoba uzależniona od narkotyków w celu ochrony przed eksmisją może powoływać się także na zasady współżycia społecznego oraz obowiązek alimentacyjny, jeżeli to rodzice, prawni opiekunowie lub rodzeństwo podjęli działania zmierzające do wyrzucenia jej z domu. Zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego (czyli osoby uzależnionej) oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego (czyli rodziców/prawnych opiekunów), a nie tylko od wieku danej osoby, tj. czy jest pełnoletnia, czy nie. Jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy, ustanie obowiązku alimentacyjnego nie jest samo przez się związane z osiągnięciem przez dziecko pełnoletności¹⁰.

Przykład: Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, „przez usprawiedliwione potrzeby uprawnionego rozumieć należy potrzeby, których zaspokojenie zapewni mu – odpowiedni do jego wieku i uzdolnień – prawidłowy rozwój fizyczny i duchowy. Możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego określają zarobki i dochody, jakie uzyskiwałby przy pełnym wykorzystaniu swych sił fizycznych i zdolności umysłowych, nie zaś rzeczywiste zarobki i dochody. Dzieci mają prawo do równej z rodzicami stopy życiowej, niezależnie od tego, czy żyją z nimi wspólnie, czy też oddzielnie”¹¹.

Obowiązek alimentacyjny rodziców wobec dziecka nie jest ograniczony żadnym sztywnym terminem i nie jest również związany ze stopniem wykształcenia w tym sensie, że nie ustaje z chwilą osiągnięcia przez dziecko określonego stopnia podstawowego czy średniego wykształcenia¹². Należy jednak pamiętać, że zgodnie z treścią art. 133 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego¹³ (dalej: kro), rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka pełnoletniego, jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się. Ustawodawca dał w ten sposób wyraz powszechnemu stanowisku orzecznictwa i doktryny, które wskazuje, że pełnoletnie dziecko w pierwszej kolejności powinno samo postarać się o uzyskanie przychodu, a dopiero później móc żądać środków od osób zobowiązanych.

Przykład: Zaniedbywanie się w nauce uzasadnia ustanie obowiązku alimentacyjnego¹⁴, jeśli wynika to z zawinionych zaniedbań dziecka¹⁵.

Według Sądu Najwyższego nie wyłącza obowiązku alimentacyjnego rodziców całkowita niezdolność do pracy spowodowana narkomanią, mimo że osobom, które popadły w narkomanię, z reguły przypisuje się winę w doprowadzeniu się do tego stanu¹⁶. Za takim stanowiskiem mają przemawiać względy humanitarne¹⁷. Jednocześnie Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że w zakresie wykładni prawa i praktyki sądowej w sprawach o alimenty, w której wskazano, że żądanie alimentów przez osobę niezdolną do samodzielnego utrzymania się, która z własnej winy znalazła się w niedostatku, szczególnie przez osobę, która mimo starannego jej wychowania i opieki rodziców sama doprowadziła się do nałogowego alkoholizmu czy narkomanii i odmawia poddania się leczeniu, może stanowić nadużycie prawa podmiotowego¹⁸.

W stosunku do rodzeństwa zobowiązany może uchylić się od świadczeń alimentacyjnych, jeżeli są one połączo-

ne z nadmiernym uszczerbkiem dla niego lub dla jego najbliższej rodziny. Ponadto żądanie brata lub siostry świadczeń alimentacyjnych od swego rodzeństwa powinno odpowiadać zasadom współżycia społecznego. Należy więc brać pod uwagę kwestię wzajemnych stosunków między osobami uprawnionymi i zobowiązanymi do alimentacji, ich ewentualne konflikty i niewłaściwe postępowanie uprawnionego¹⁹. Rażąco niewłaściwe postępowanie uprawnionego może polegać m.in. na: zachowaniach godzących w życie i zdrowie członka

Decyzja o wyrzuceniu z domu osoby uzależnionej od substancji psychotropowych lub środków odurzających niesie ze sobą określone konsekwencje, w tym także prawne dla obu stron. Każdorazowo decyzja sądu w tym zakresie powinna opierać się na wielopłaszczyznowej analizie konkretnego stanu faktycznego, a strona, która kwestionuje poczynione ustalenia, powinna pamiętać, że zgodnie z art. 78 Konstytucji obowiązuje zasada dwuinstancyjności postępowania.

rodziny, zachowaniach naruszających godność, dobre imię i inne dobra osobiste człowieka lub zawinionym popadnięciu w niedostatek lub umyślnym wywołaniu sytuacji prowadzącej do żądania alimentów. Reasumując, osoba uzależniona od narkotyków w celu ochrony przed eksmisją może powoływać się na zasady współżycia społecznego oraz obowiązek alimentacyjny. Jednocześnie należy podkreślić, że okoliczności faktyczne każdej sprawy są inne. Jak już wspomniano, decyzja o wyrzuceniu osoby uzależnionej z domu może być motywowana różnymi przesłankami oraz na różnym etapie jej uzależnienia,

dlatego też trudno jednoznacznie ocenić, w jakim kierunku orzeknie sąd zarówno w zakresie obowiązku alimentacyjnego, jak i eksmisji.

Zameldowanie vs. prawo do zamieszkiwania

Posiadanie meldunku przez osobę uzależnioną od substancji psychotropowych lub środków odurzających nie wpływa na prawo do zamieszkiwania w lokalu i nie generuje takiego prawa. Fakt zamieszkiwania jest przesłanką do zameldowania²⁰. Osoba przebywająca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązana zameldować się w miejscu pobytu stałego²¹ lub czasowego²², trwającego ponad 3 miesiące, najpóźniej w 30. dniu, licząc od dnia przybycia do tego miejsca. Osoba, która opuszcza miejsce pobytu stałego lub czasowego trwającego ponad

3 miesiące, jest obowiązana wymeldować się w organie gminy, właściwym ze względu na dotychczasowe miejsce jej pobytu, najpóźniej w dniu opuszczenia tego miejsca. Obowiązek meldunkowy cudzoziemców został szczegółowo uregulowany w rozdziale 5 ustawy o ewidencji ludności²³. Wspomniana ustawa stanowi, że zameldowanie na pobyt stały lub czasowy służy wyłącznie celom ewidencyjnym i ma na celu potwierdzenie faktu pobytu osoby w miejscu, w którym się zameldowała (art. 28 ust. 4 ustawy o ewidencji ludności).

Ochrona posesoryjna osoby wyrzuconej z domu

Gdyby rodzina zdecydowała się na wyrzucenie z domu osoby uzależnionej od narkotyków bez przeprowadzenia postępowania eksmisyjnego, o którym mowa powyżej, istnieje możliwość wniesienia do sądu powództwa o naruszenie posiadania na mocy art. 344 kc. Przeciwno temu, kto samowolnie naruszył posiadanie, jak również przeciwko temu, na czyją korzyść naruszenie nastąpiło, posiadaczowi (wydaje się, że osoba uzależniona jest w posiadaniu zależnym, tj. zajmuje część mieszkania razem z rodziną) przysługuje roszczenie o przywrócenie stanu poprzedniego i o zaniechanie naruszeń. Roszczenie to nie jest zależne od dobrej wiary posiadacza ani od zgodności posiadania ze stanem prawnym, chyba że prawomocne orzeczenie sądu lub innego powołanego do rozpoznawania spraw tego rodzaju organu państwowego stwierdziło, że stan posiadania,

powstały na skutek naruszenia, jest zgodny z prawem. Samowolne naruszenie polega na bezprawnym wkroczeniu w sferę władztwa faktycznego posiadacza. Kwalifikacja naruszenia jako samowolnego wymaga więc ustalenia, że osoba dokonująca naruszenia nie była do tego upoważniona, tzn. że było ono obiektywnie bezprawne. Należy podkreślić, że roszczenie wygasa, jeżeli nie będzie dochodzone w ciągu roku od chwili naruszenia. Okoliczność, że dana osoba jest pełnoletnia, nie zmienia jej stanu prawnego w porównaniu ze stanem przed uzyskaniem pełnoletniości.

Sprawy o ochronę naruszonego posiadania – bez względu na wartość przedmiotu sporu – należą do właściwości rzeczowej sądu rejonowego²⁴. Sąd, uwzględniając powództwo o przywrócenie stanu posiadania, jest zobowiązany do określenia sposobu jego przywrócenia, to jest do zamieszczenia w wyroku dyspozycji, których wykonanie do tego doprowadzi; niezamieszczenie ich nie upoważnia komornika do odmowy wszczęcia przeciwko dłużnikowi egzekucji²⁵.

Reasumując, osoba uzależniona od narkotyków w celu ochrony przed wyrzuceniem z domu może złożyć do sądu cywilnego pozew o ochronę posiadania. Jednocześnie należy podkreślić, że okoliczności danej sprawy będą decydujące dla sądu.

Środki zabezpieczające

Pod pojęciem „wyrzucenie z domu” z jednej strony możemy odwoływać się do treści wspomnianego

Tabela 1. Środki zabezpieczające.

Środki zabezpieczające można orzec wobec sprawcy, co do którego umorzono postępowanie o czyn zabroniony popełniony w stanie niepoczytalności określonej w art. 31 § 1 kk, w razie skazania za przestępstwo popełnione w stanie ograniczonej poczytalności określonej w art. 31 § 2 kk, w razie skazania za przestępstwo określone w art. 148 kk (zabójstwo), art. 156 kk (ciężki uszczerbek na zdrowiu), art. 197 kk (zgwałcenie), art. 198 kk (wykorzystanie seksualne osoby bezradnej), art. 199 § 2 kk (doprowadzenie małoletniego do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania innej czynności seksualnej poprzez nadużycie stosunku zależności lub wykorzystanie jej krytycznego położenia) lub art. 200 § 1 kk (obcowanie z małoletnim poniżej lat 15, dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania) popełnione w związku z zaburzeniem preferencji seksualnych oraz wobec skazanych na karę pozbawienia wolności bez warunkowego jej zawieszenia za umyślne przestępstwo określone w rozdziale XIX (przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu), XXIII (przestępstwa przeciwko wolności), XXV (przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności) lub XXVI (przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece), popełnione w związku z zaburzeniem osobowości o takim charakterze lub nasileniu, że zachodzi co najmniej duże prawdopodobieństwo popełnienia czynu zabronionego z użyciem przemocy lub groźbą jej użycia.

art. 13 ust. 2 ustawy o ochronie praw lokatorów, z drugiej zaś strony istnieje środek zabezpieczający w postaci zakazu przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu. Katalog środków zabezpieczających znajduje się w rozdziale X Kodeksu karnego²⁶ (dalej: kk).

Środki zabezpieczające mogą być orzekane tylko po popełnieniu czynu, a nie przed jego popełnieniem, tzn. nie można ich orzekać wtedy, gdy stwierdzimy, że osoba jest niebezpieczna, czyli jest prawdopodobne, że osoba ta popełni czyn w przyszłości. Mając powyższe na uwadze, należy podkreślić, że sytuacja osoby uzależnionej od narkotyków będzie zależeć od jej zachowania i tego, czy popełniła przestępstwo. Warto w tym miejscu podkreślić, że czasu stosowania środka zabezpieczającego nie określa się z góry. Ponadto w każdej chwili sąd może zmienić orzeczony wobec sprawcy środek zabezpieczający lub sposób jego

wykonywania, jeżeli poprzednio orzeczony stał się nieodpowiedni lub jego wykonywanie nie jest możliwe. Środki zabezpieczające mogą zostać orzeczone wobec określonych kategorii sprawców, wśród których znajdują się osoby skazane za przestępstwo popełnione w związku z uzależnieniem od alkoholu, środka odurzającego lub innego podobnie działającego środka (patrz tabela 1). Reasumując, rodzina, która podjęła decyzję o konieczności wyrzuceniu z domu osoby uzależnionej od narkotyków, może podjąć kroki prawne w celu orzeczenia przez sąd karny wobec takiej osoby środków zabezpieczających.

Bezpłatna pomoc prawna

Strony biorące udział w postępowaniu przed sądem cywilnym, np. w postępowaniu egzekucyjnym, czyli zarówno rodzina, jak i osoba uzależniona od narkotyków, mogą złożyć do sądu wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych oraz wnioski o ustanowienie

Tabela 2. Nieodpłatna pomoc prawna.

Nieodpłatna pomoc prawna przysługuje określonym przez ustawodawcę w unpp kategoriom osób, tzn.:

1) osobie fizycznej, której w okresie 12 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej zostało przyznane świadczenie z pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i wobec której w tym okresie nie wydano decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia. Osoba uprawniona, o której mowa powyżej, przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej składa pisemne oświadczenie, że nie wydano wobec niej decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia; 2) osobie fizycznej, która posiada ważną Kartę Dużej Rodziny (dalej: Karta), o której mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny, tj. prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci: w wieku do ukończenia 18. roku życia albo w wieku do ukończenia 25. roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole do dnia 30 września następującego po końcu roku szkolnego, a w przypadku, gdy dziecko uczy się w szkole wyższej do końca roku akademickiego, w którym jest planowane ukończenie nauki albo bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Karta oraz jej duplikat są przyznawane i wydawane na wniosek członka rodziny wielodzietnej. Wniosek o przyznanie Karty lub wydanie jej duplikatu składa się w gminie właściwej ze względu na miejsce zamieszkania członka rodziny wielodzietnej. Warto podkreślić, że Karta jest przyznawana bezpłatnie, natomiast wydanie duplikatu Karty podlega opłacie w wysokości 9,21 zł; 3) osobie, która uzyskała zaświadczenie, o którym mowa w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, 4) osobie, która posiada ważną legitymację weterana albo legitymację weterana poszkodowanego, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa, 5) osobie, która nie ukończyła 26 lat, 6) osobie, która ukończyła 65 lat, 7) osobie, która w wyniku wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej znalazła się w sytuacji zagrożenia lub poniosła straty. Każda osoba uzależniona od narkotyków przy spełnieniu któregokolwiek z ww. wymogów, np. osoba, która nie ukończyła 26 lat może skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej. Nie jest konieczne przedkładanie jakichkolwiek dodatkowych dokumentów, które potwierdzałyby fakt uzależnienia czy też odbywanej terapii.

adwokata/radcy prawnego z urzędu. Złożenie ww. wniosków jest bezpłatne.

Jednocześnie warto pamiętać, że bez względu na powyższe, od 1 stycznia 2016 roku na terenie całego kraju zaczął funkcjonować system nieodpłatnej pomocy prawnej w związku z wejściem w życie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej²⁷. Pomoc prawna nie dotyczy jednak postępowania przed sądem, a jedynie pomocy na etapie przedsądowym, także osoba uzależniona od narkotyków może zasięgnąć opinii adwokata lub radcy prawnego w swojej sprawie przy spełnieniu wymogów ustawowych (patrz tabela 2).

Przykład: *Osoba uzależniona od narkotyków, która nie ukończyła 26. roku życia może bezpłatnie skorzystać z pomocy prawnej.*

Bezpłatne porady on-line, czat z prawnikiem lub wideo-porady są dostępne w internecie pod adresem: <http://www.narkomania.org.pl/>. Bezpłatną pomoc prawną dla osób, których nie stać na profesjonalnego prawnika, można także uzyskać w studenckich ośrodkach pomocy prawnej, tzw. klinikach prawa, które funkcjonują w trakcie roku akademickiego przy uniwersytetach. Dane adresowe znajdują się na stronie internetowej: <http://www.fupp.org.pl/kliniki-prawa/kliniki-w-polsce>. Istnieje również możliwość skorzystania z pomocy Fundacji Akademii Iuris. Porady prawne są udzielane przez wolontariuszy w Warszawie, Krakowie, Łodzi, Lublinie i Radomiu. Szczegółowe informacje znajdują się pod adresem: <http://www.academiaiuris.pl/>. Ponadto osoby uzależnione od narkotyków lub ich rodziny w celu uzyskania bezpłatnej pomocy prawnej mogą poszukać w miejscu swojego zamieszkania organizacji pozarządowej, która udziela takiego wsparcia.

Zakończenie

Jak już wspomniano, decyzja o wyrzuceniu z domu osoby uzależnionej od substancji psychotropowych lub środków odurzających niesie ze sobą określone konsekwencje, w tym także prawne dla obu stron. Każdorazowo decyzja sądu w tym zakresie powinna zostać oparta na wielopłaszczyznowej analizie konkretnego stanu faktycznego, a strona, która kwestionuje poczynione ustalenia, powinna pamiętać, że zgodnie z art. 78 Konstytucji²⁸ obowiązuje zasada dwuinstancyjności postępowania.

Przypisy

- ¹ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, Dz.U.2017.459.
- ² Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 1997 r., III CZP 36/97, OSNC 1998, nr 1, poz. 4.
- ³ Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, Dz.U.2016.1610.
- ⁴ Wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 20 września 2013 r. I Ca 240/13.
- ⁵ Wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 23 maja 2014 r., II C, a 367/14.
- ⁶ Wyrok Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 20 listopada 2012 r., I C 821/12.
- ⁷ Wyrok Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 23 stycznia 2013 r., I Ca 423/12.
- ⁸ Ustawa z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej, Dz.U. z 1998 r. poz. 414, z późn. zm.
- ⁹ W celu uzyskania ochrony przez eksmisją na bruk osoba uzależniona od narkotyków może się zarejestrować jako bezrobotna.
- ¹⁰ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 1986 r., III CZP 76/85, OSNCP 1987, nr 1, poz. 4.
- ¹¹ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 r., III CZP 91/86.
- ¹² Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1997 r., III CKN 217/97.
- ¹³ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz.U.2017.682.
- ¹⁴ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 1998 r., I CKN 1140/98.
- ¹⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2001 r., II CKN 40/99.
- ¹⁶ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 1986 r., III CZP 76/85.
- ¹⁷ Ibidem.
- ¹⁸ Uchwała pełnego składu Sądu Najwyższego, III CZP 91/86, OSN-CP 1988, nr 4, poz. 42. Krytycznie wobec takiego stanowiska wypowiedziała się E. Budna w publikacji pt. Obowiązek alimentacyjny rodziców względem dzieci, „Nowe Prawo” 1990, nr 7-9, s. 66-67.
- ¹⁹ J. Wierciński (red.), Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, Warszawa 2014.
- ²⁰ Obywatel polski dokonuje zameldowania się na pobyt stały lub czasowy w formie pisemnej na formularzu w organie gminy właściwym ze względu na położenie nieruchomości, w której zamieszkuje, przedstawiając do wglądu dowód osobisty lub paszport. Obywatel polski dokonujący zameldowania na pobyt stały lub czasowy przedstawia potwierdzenie pobytu w lokalu, dokonane przez właściciela lub inny podmiot dysponujący tytułem prawnym do lokalu na formularzu zgłoszenia pobytu stałego lub formularzu zgłoszenia pobytu czasowego, oraz, do wglądu, dokument potwierdzający tytuł prawny do lokalu tego właściciela lub podmiotu. Dokumentem potwierdzającym tytuł prawny do lokalu może być w szczególności umowa cywilno-prawna, wypis z księgi wieczystej, decyzja administracyjna lub orzeczenie sądu.
- ²¹ Pobytem stałym jest zamieszkanie w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem z zamiarem stałego przebywania.
- ²² Pobytem czasowym jest przebywanie bez zamiaru zmiany miejsca pobytu stałego w innej miejscowości pod oznaczonym adresem lub w tej samej miejscowości, lecz pod innym adresem. Miejscem pobytu stałego lub czasowego osoby zatrudnionej na statku żeglugi śródlądowej lub morskiej albo zamieszkującej w związku z wykonywaniem pracy w ruchomym urządzeniu mieszkalnym, jest siedziba pracodawcy zatrudniającego tę osobę.
- ²³ Ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, Dz.U.2017.657.
- ²⁴ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 października 1991 r., III CZP 102/91, OSNCP 1992, nr 4, poz. 62.
- ²⁵ Uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 1988 r. – zasada prawna, III CZP 37/88, OSNCP 1989, nr 3, poz. 40.h.
- ²⁶ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, Dz.U.1997.88.553 z późn. zm.
- ²⁷ Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej, Dz.U.2015.1255.
- ²⁸ Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U.1997.78.483.